

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2331/2023
14.09.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Шефкета Доловац, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа пуномоћник Енес Р. Јејна, адвокат из ..., ради измене одлуке о поверавању малолетног детета, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 359/22 од 04.10.2022. године, у седници одржаној 14.09.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене и **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 359/22 од 04.10.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Пазару П2 269/21 од 05.07.2022. године у ставовима првом, другом и трећем изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П2 269/21 од 05.07.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и измењена је пресуда Основног суда у Новом Пазару П2 808/18 од 16.09.2019. године, тако што је малолетно дете парничних странака ВВ, рођен ... године, поверено на негу, чување и старање тужиоцу који ће убудуће самостално вршити родитељско право над дететом. Ставом другим изреке, уређен је начин одржавања личних односа између тужене и малолетног детета, тако што ће тужена преузимати малолетно детете недељом од 10,00 часова и враћати га истог дана до 20.00 часова на адреси тужиоца, а тужиоцу је наложено да исто омогући. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да на име свог доприноса за издржавање малолетног детета плаћа месечно износ од 2.000,00 динара почев од 05.07.2022. године, као дана пресуђења па убудуће док та обавеза по закону траје или не буде измењена одлуком суда, до 05. у месецу за текући месец на руке тужиоца или на рачун на који је исти упути, или путем поштанске упутнице. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да Основном суду у Новом Пазару уплати трошкове поступка у износу од 5.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 359/22 од 04.10.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, другом и трећем изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући добијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – др. Закон) Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању правноснажном пресудом Основног суда у Новом Пазару П2 808/18 од 16.09.2019. године, малолетно дете парничних странака ВВ, рођен ... године, поверен је мајци на самостално вршење родитељског права, уређен је начин одржавања личних односа са оцем и отац је обавезан да доприноси издржавању малолетног детета месечним износом од 4.500,00 динара. Након доношења наведене пресуде, животне прилике парничних странака су измењене, тако што се тужена пре две године удала, родила још једно дете и живи у ..., док је малолетни ВВ остао да живи са њеним родитељима у Према стручном мишљењу Органа старатељства у ..., тужена је засновала нову ванбрачну заједницу у ..., где живи, али малолетно дете ВВ није преузела код себе, јер се томе противе њени свекар и свекрва, па је упозорена да одлучи да ли ће преузети малолетно дете и бринути о њему свакодневно а не само повремено. Телефонским путем обавестила је центар да дете није преузела и да се оно налази код оца. Према стручном мишљењу органа старатељства у Новом Пазару отац малолетног детета је позитивно мотивисан за вршење родитељског права, емоционално стабилан, нема агресивних испада, добро познаје навике малолетног детета, перципира његове развојне потребе и на адекватан начин их задовољава. Као родитељ је одговоран према детету и пружа му добру негу, правилно га васпитава и усмерава при чему испољава емотивну осећајност, а дете је задовољно и срећно у његовом присуству и осећа се испуњено када су заједно. Код малолетног ВВ је евидентно испуњена емотивна жеља и потреба за оцем, приликом контаката дете показује привржаност и љубав према оцу, радо одлази са њим и стиче се утисак да дуготрајна раздвојеност није утицала на њихов близак однос. Отац поседује опште капацитете да одговори на развојне потребе малолетног детета и у његовом одгоју има подршку своје породице порекла, а нарочито мајке. Тужена је такође спремна и мотивисана да се брине о малолетном детету али због новонастале ситуације није у могућности да га узме да живи с њом у ..., због чега се стиче утисак да је преузимање детета и одвођење у садашње место живљења у ... 24.09.2021. године (након две године одсуства и препуштања бриге и старања о детету својим родитељима) заправо узроковано судским поступком који се води и постоје индиције да ће по окончању овог поступка мајка вратити дете на поновни боравак код својих родитеља.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су испуњени услови за измену претходне одлуке о вршењу родитељског права и да је у најбољем интересу малолетног детета да буде поверено оцу на самостално вршење родитељског права, уз уређен начин одржавања личних односа детета са мајком у складу са интересовањем, жељама и потребама детета, те потребе одржавања емотивне везе са мајком. На основу потреба детета и утврђених

материјалних могућности родитеља, мајка је обавезана да доприноси издржавању малолетног детета са 2.000,00 динара месечно.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Правноснажна судска одлука о вршењу родитељског права може се изменити ако су се у међувремену промениле околности на којима је заснована претходна одлука и ако је то у најбољем интересу детета у смислу чланова 6. и 266. став 1. Породичног закона. По члану 60. наведеног закона дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других, при чему право детета да живи са родитељима може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. Суд може донети одлуку о одвајању детета од родитеља ако постоје разлози да се родитељи потпуно или делимично лише родитељског права или у случају насиља у породици. Родитељи имају право и дужност да чувају и подижу дете тако што ће се они лично старати о његовом животу и здрављу (члан 69. став 1. ПЗ), а један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот а нису закључили споразум о вршењу родитељског права (члан 77. став 3. ПЗ).

Најбољи интерес детета је један од принципа који произилази из Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији конвенције Уједињених нација о правима детета „Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори број 15/90 и „Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори број 4/96 и 2/97). У свим активностима које се тичу деце од примарног значаја је најбољи интерес детета без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (члан 3. Конвенције).

Породични закон прописује истражно начело у поступцима у вези са породичним односима (члан 205.), које суд треба да примењује у највећој мери, управо ради доношења одлуке која је у најбољем интересу детета. У породичним споровима начело диспозиције странака је ограничено, активна улога суда је наглашена, па суд има обавезу да се поступци одвијају у најбољем интересу детета, уз активно суделовање суда и других стручних органа. То значи да суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Питање вршења родитељског права у ситуацији када је на основу члана 270. Породичног закона прибављено стручно мишљење Органа старатељства, а затим затражено допунско мишљење које је достављено суду и садржи информације о промењеним околностима и битним елементима од значаја за процену најбољег интереса детета, захтевало је анализу свих аспеката у складу са истражним начелом. Иако је допунско стручно мишљење Органа старатељства у Новом Пазару од 12.07.2022. године достављено првостепеном суду 19.07.2022. године, (након закључења главне расправе 05.07.2022. године), исто је било нужно узети у обзир и оценити ради вредновања конкретних околности у којима се дете налази. Чињеница да је у међувремену отац отишао на привремени рад у ..., по

мишљењу Органа старатељства оцењена је као очева повремена заинтересованост за дете и поигравање са његовим осећањима, док је са друге стране предложено прибављање лекарског налаза о здравственом и психичком стању мајке ради оцене њене родитељске подобности. Промене код детета условљене односом и понашањем родитеља изазвале су збуњеност и одбијање да промени средину у којој је тренутно. Следом наведеног, не може се прихватити као правилно изнето становиште нижестепених судова о процени најбољег интереса малолетног детета јер је изостало утврђење битних чињеница за одлуку о вршењу родитељског права која ће у конкретним околностима у којима се дете налази и оцене родитељских капацитета, одговорати потребама детета и обезбедити његов правилан психофизички развој.

Због тога је Врховни суд укинуо нижестепене пресуде, како би првостепени суд имајући у виду изложене примедбе утврдио наведене битне чињенице од којих зависи правилна примена материјалног права.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић